

At' všichni vidí, co se na školách děje

4.11.2009 Mladá fronta DNES str. 11 Názory

Ivan Wilhelm

Obří skandál na plzeňské fakultě jako by nebral konce. Nejdřív neomluvitelný případ plagiátorství, pak podvody s udělováním titulů, přijímáním studentů, absolutoriem studia a dělbou práce ve výzkumu s Ústavem státu a práva AV ČR a tak dále. Pro dobré jméno fakulty, univerzity a celé akademické obce je to pohroma.

První reakcí na odhalené plagiátorství jeho původců byla údajně jejich snaha o zjištění „škodné“ v domácím revíru, která věci vynáší.

Teprve nyní je zřejmé, o jaké věci šlo a proč bylo životně důležité „škodnou“ zjistit.

Jistě šlo alespoň některé nepravosti prováděné na fakultě zdokladovat a identifikovat mnohem dříve. Došlo k tomu aspoň nyní.

Jaké možnosti v takovém případě má vedení vysoké školy, jaké ministerstvo školství a jaké akreditační komise (která je orgánem vlády, nikoli MŠMT), si můžeme dodatečně vysvětlovat.

Pravda je, že každý z jmenovaných nějaké možnosti jednat měl, což je vidět na tom, že po odhalení skandálu každý z uvedených orgánů, nakonec včetně policie, začal konat. Je samozřejmé, že odhalit takové fatální selhání několika členů vedení fakulty není nijak jednoduché, ale to neznamená, že takové možnosti neexistují.

Pro výuku a výzkum je dnes (snad) zcela nezpochybnitelnou podmínka akademických svobod a vnitřní autonomie. Stejně důležitý je však také veřejnoprávní statut vysokých škol. Právě z veřejnoprávního titulu nelze na škole či fakultě mnoho skrýt. Orgány akademické samosprávy jednají na očích veřejnosti, a to nejen akademické. Proto totiž ukládá současný zákon o vysokých školách, že vědecká rada či akademický senát musí zasednout alespoň jednou (zcela běžně zasedají mnohokrát) za semestr.

Ze zákona zcela neopomenutelnou je podmínka veřejné přístupnosti zasedání a zveřejňování závěrů a usnesení. Tato ustanovení jsou tu proto, aby činnost vysokých škol byla maximálně průhledná. Na plzeňském případě se v současnosti ukazuje rozsah škod, které mohou, vzhledem k zjištěnému komplotu, dosáhnout miliardových hodnot. Je zjevné, že činnost vysokých škol je nadmíru důležitá, a pokud o ní kriminální podsvětí jeví zájem, není to pouhý rozmar.

Existuje však i jiné nezanedbatelné nebezpečí, které plyne ze základních činností vysokých škol. Kdyby se výzkumná činnost a obhajoba získaných výsledků projednávaly veřejně na zasedáních vědeckých rad a dalších grémií, tak se minimalizuje nebezpečí jejich zneužití. Garantovalo by se tak i dodržování etického kodexu v průběhu výzkumných prací.

Rozsah a intenzita výzkumu na současných vysokých školách vyvolává otázku, zda toto riziko nemůže být srovnatelné, nebo i větší, než se rysuje v plzeňském případě. Jediný způsob, jak taková rizika minimalizovat při zachování univerzitní autonomie v rámci akademických svobod, je právě důsledně akademicky demokratické uspořádání systému. V tomto směru české vysoké školy žádnou změnu, natož reformu, nepotřebují.

Foto popis| NEVĚŘÍ UŽ ANI MEDVĚDI.

Recesisté v kostýmech demonstrovali před Právnickou fakultou Západočeské univerzity.